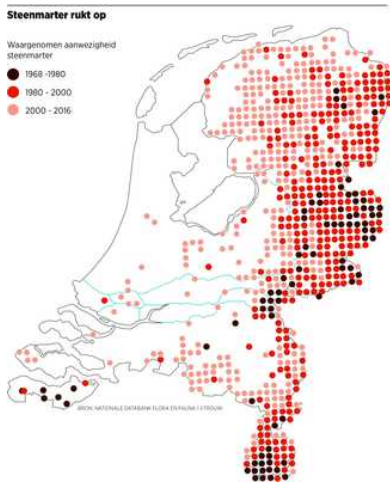

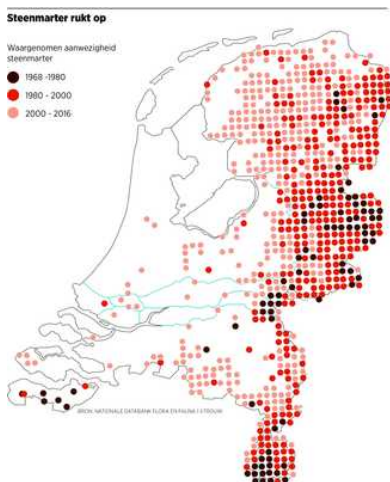
Leer maar leven met de steenmarter

foto's buiten beeld, colourbox

COLOURBOX

Brechtje Rood

plaaag | De steenmarter rukt op en

de overlast neemt toe. Politici beraden zich op de positie van het dier in de nieuwe Natuurwet. Tijd om het zijn beschermde status af te nemen? Nee, zeggen deskundigen.

MARLIES TER VOORDE

Het begon met een dode kraai op het dak van de schuur van mijn ouders. Zijn kop zat muurvast tussen de dakpannen, mijn vader had nog moeite om hem los te krijgen. Daarna kwam de stank. Een penetrante geur was het, van pis en bedorven vlees. Twee weken later zag mijn moeder een marterachtig dier ter grootte van een kat sierlijk over de dakgoot springen."

Martijn Broekman, projectmedewerker bij Landschapsbeheer Friesland, kijkt er niet van op. Hij werkt bij het meldpunt steenmarters van de provincie en kent de verhalen over exemplaren die hun intrek hebben genomen op zolder: Ze slepen dode prooidieren mee naar binnen, maken herrie, en creëren soms een latrine - dan komt de poep en pies langs de muur omlaagdruipen. De steenmarter maakt er nogal een bende van.

Het dier kruipt ook in auto's. Hij zit graag onder de motorkap. "Sommige slangetjes en kabels bevatten bifenyl, dat ook in de geurstof van steenmarters zit", zegt Gerard Müskens, ecooloog bij Wageningen Environmental Research. "Daar komen ze op af." En dan willen ze nog wel eens iets lostrekken of beschadigen. Meestal gaat het om bougiekabels of koelwaterslangen - dat steenmarters remkabels doorbijten is een fabeltje. De schade kan oplopen tot honderden euro's per keer.

"En wat gaan jullie er aan doen?", vraag ik mijn ouders. Niks, zeggen ze. Ze mogen geen actie tegen de steenmarter ondernemen. Het is een beschermd diersoort, die niet

verjaagd, verstoord of gedood mag worden. De provincie kan ontheffing op deze regel verlenen maar doet dat alleen bij zwaarwegende redenen.

Een ware plaag

Maar de steenmarter rukt op en er gaan steeds meer stemmen op hem zijn beschermde status af te nemen. Was het dier een jaar of dertig geleden nog zeldzaam in Nederland, in het oosten van het land is volgens sommige mensen inmiddels een ware plaag ontstaan. Duizenden steenmarters hebben hier onderdak gevonden, in huizen en in schuren. Het komt niet doordat we ze beschermen, denkt Müskens, maar doordat we zulke fijne, warme plekken voor ze gecreëerd hebben. "Ze kunnen slecht tegen de kou. Met name de komst van centrale verwarming heeft de opmars van het dier een flinke impuls gegeven."

Vervelend, want de steenmarters doen zich ook te goed aan eieren, pluimvee en weidevogels, zegt Marcel Strijtveen, bestuurslid van LTO Salland. Die pleit er dan ook voor de beschermde status van de steenmarter op te heffen en de dieren actief te bestrijden. "De omvang van de schade die de steenmarter aan andere diersoorten toebrengt is moeilijk in kaart te brengen, maar hoogstwaarschijnlijk groter dan de meeste mensen in de gaten hebben", zegt Strijtveen. De provincie Overijssel onderzoekt momenteel met behulp van cameravallen voor weidevogels of dat klopt.

In de Tweede Kamer doen Rudmer Heerema van de VVD en Lutz Jacobi van de PvdA intussen hun best om ruimere bestrijdingsmogelijkheden voor elkaar te krijgen. Op 1 januari 2017 treedt de nieuwe Wet natuurbescherming in werking en Heerema en Jacobi willen dat elke provincie dan zelf mag besluiten of de steenmarter vrijstelling van de

beschermde status krijgt. Het zou betekenen dat in die provincie het dier zonder speciale vergunning verjaagd of zelfs gedood mag worden. De motie die Heerema en Jacobi hierover indienden is momenteel in behandeling.

Zinloos

Müskens en Broekman zien het hoofdschuddend aan. "Het bestrijden van steenmarters door ze te vangen of te verjagen is zinloos", zegt Müskens. Steenmarters zijn solitair levende dieren, met elk een territorium van tientallen tot honderden hectare, legt hij uit. De leefgebieden van de dieren liggen als een lappendeken tegen elkaar aan. Zodra een van de territoria vrijkomt begint de boel te schuiven, alsof je een plaat vol knikkers op een schuine helling legt en er één tussenuit trekt. "Stel dat jouw ouders erin zouden slagen hun steenmarter te vangen en af te voeren", legt Müskens uit. "Dan zouden ze binnen twee weken een nieuwe op zolder hebben."

Daarnaast past de voortplantingssnelheid van de dieren zich aan de populatiedichtheid aan. Neemt de steenmarterstand af, dan neemt het aantal jongen toe. Met een beetje pech leidt het bestrijden van het beestje hierdoor zelfs tot een toename van de populatie.

"Je gaat hem niet weg krijgen", beaamt Broekman. Steenmarters zijn schuw en intelligent en dat is voor bestrijders een lastige combinatie. Het dier laat zich maar moeilijk vangen. Bovendien is het een nachtdier, dus wie hem wil afschieten zal dat in het donker moeten doen - en dat dus elke keer opnieuw. Huizen en schuren goed dichtmaken is een betere oplossing. De steenmarter is geen knaagdier, dus om binnen te komen gebruikt hij openingen die er al zijn. Wat ook wil helpen is het pluimvee 's nachts ophokken en een speciaal soort schrikdraad aanbrenge onder de motorkap.

"En daarnaast gewoon accepteren dat wilde dieren soms nu eenmaal

wat schade geven", zegt Broekman. "Vergeet niet dat het dier ook een functie heeft." De steenmarter is een van de weinige roofdieren in ons land die muizen en ratten uit de weg ruimen. En die veroorzaken veel meer schade.

In het oosten van het land nadert de marterdichtheid zijn maximum. De territoria kunnen hier en daar nog wel iets kleiner, maar moeten wel groot genoeg blijven om voldoende beschutting en voedsel te bieden. "Mensen denken vaak dat er elk jaar meer steenmarters bij komen", zegt Broekman, "maar op veel plekken dat kan dat al niet meer."

Van oost naar west

Wel breidt de populatie zich nog altijd gestaag uit naar het westen. In Amsterdam en Rotterdam is het dier al een paar keer gesignaleerd - waarschijnlijk meegelift onder een motorkap. Over een jaar of vijftien zullen de territoria vrijwel ons hele land bedekken, denkt Broekman, of je het dier nou gaat bestrijden of niet.

En mijn ouders? Die hebben struiken die tot de dakgoot reikten kort afgezaagd, en prikkeldraad bevestigd op de schutting. In de schuur mag het beestje zijn gang gaan, hebben ze besloten, maar het huis komt-ie niet in.

Duizenden marters hebben in het oosten van het land onderdak gevonden in en om huizen en schuren.

Opschuivende lijn

Er loopt een denkbeeldige lijn door Nederland, van noord naar zuid. Ten westen van deze lijn hebben de meeste mensen nog nooit van de steenmarter gehoord, ten oosten kent iedereen wel iemand die er last van ondervindt. Deze lijn schuift naar het westen met een gemiddelde snelheid van 5 kilometer per jaar. De aantallen waargenomen steenmarters in Nederland op bovenstaande kaart zijn afkomstig van de Nationale

Databank Flora en Fauna (www.telmee.nl). Lang niet elk dier wordt gemeld, de werkelijke hoeveelheid steenmarters is veel groter.